

DZIENNIK POMORSKI

PRZEDPŁATA:

Miesięcznie w ekspedycji . . .	2,55 zł.
Z odnośnikiem i w agencjach . . .	2,65 "
Na pocztę, już z odnośnikiem . . .	2,91 "
Kwartalnie w ekspedycji . . .	7,65 "
Na pocztę już z odnośnikiem . . .	8,73 "
Strażki Inne wypadki zwalniają Wydawnictwo z dostarczania numerów bez zwrotu — — części kwoty abonamentowej. — —	

OGŁOSZENIA:

od wiersza 6-cio lam. lub jego miejsca 16 gr.
w dziale ogłoszeniowym, od wiersza mm.
3 lam. lub jego miejsca 40 gr. w dziale
redakcyjnym. Z zagranicy 100% drożej.

Ogłoszenia przyjmuje się do godz. 9. przed poł.

Sobota: Franciszka Borg. w.
Niedziela: 20 św. Placydy

CHOJNICE, niedziela dnia 11 października 1931 r.

Słońca wschód 5,52 zachód 16,54
Księżyc wschód 05,57 zachód 17,07

Więści o krótkiej treści

Nowy gabinet Dr. Brüninga

Berlin. Dziś ogłoszona została następująca lista nowego gabinetu Rzeszy: Kanclerz i minister spraw zagranicznych dr. Brüning, obrona krajowa i sprawy wewnętrzne dr. Gröner, wyżywienie i rolnictwo Schüle, praca dr. Stegerwaldt, poczta dr. Schätzel, gospodarka krajowa prof. dr. Warmbold, komunikacja Treviranus, sprawiedliwość dr. Joel.

Dr. Miklas ponownie wybrany prezydentem Austrii

Wiedeń. — Zgromadzenie narodowe wybrało w piątek na uroczystym posiedzeniu w sali Rady Narodowej dotychczasowego prezydenta Państwa dr. Miklasa ponownie na prezydenta. Na prezydenta Miklasa padło 109 głosów chrześcijańsko-społecznych, wszechniemców i Landbundu.

Podwyższenie dyskonta

Wszystkie miarodajne banki amerykańskie podwyższyły stopę dyskontową o jeden procent.

Ujęcie złodzieja obrazów

Frankfurt. Ujęto złodzieja, który z zamku w Mannheim skradł 12 cennych obrazów. Jest nim Rosjanin, niejaki Iwan Maslanka.

Marszałek Piłsudski wrócił do Warszawy

Warszawa. — Wczoraj w godzinach wieczornych Marszałek Piłsudski powrócił do Warszawy z gry wojennej w Brześciu.

P. Jastrzębski - wiceministrem skarbu

Warszawa. — Pan Prezydent Rzeczypospolitej podpisał wczoraj nominację p. Wincentego Jastrzębskiego — szefa biura ekonomicznego prezesa Rady Ministrów na podsekretarza stanu w Ministerstwie Skarbu.

3 godziny 12 minut na samolocie bezsilnikowym

Lwów. — Dnia 7 października br. kapitan pilot Franciszek Jach na szybowisku Aeroklubu Lwowskiego w Bezmiechowej podczas 7 wyprawy szybowcem, ustalił nowy rekord polski na szybowcu szkolnym „Czajka” konstrukcji Antoniego Kotjana. Lot trwał 3 godz. 12 minut 16 sekund.

Zamachowiec z Bia Torbacy aresztowany?

Praga. Na granicy czesko-węgierskiej żandarmeria czeska aresztowała obywatela węgierskiego, podobnego do komunisty Keponika, poszukiwanego w związku z zamachem, dokonanym na pociąg pod Bia Torbacy. Osadzono go w więzieniu w Koszycach, gdzie ma pozostać do czasu stwierdzenia tożsamości.

Nowe zaburzenia komunistyczne w Hiszpanii

Paryż. — Wrzenie w Hiszpanii nie ustaje, jak świadczy o tem szereg trwających już od dłuższego czasu strejków i systematycznie powtarzających się zaburzeń wśród ludności.

Ostatnio w śróde doszło do poważnych wykroczeń w miejscowości Villanueva, w prowincji Cordova. Pod przewodnictwem agitatorów komunistycznych, robotnicy rolni, opanowali folwarki, pozabijali wględnie podzielniki między siebie bydło i inwentarz, a wreszcie przeprowadzili podział ziemi. Proklamowano również utworzenie niezależnej republiki sowieckiej. Celem opanowania rozruchów sprowadzono oddziały wojska i policji, do tej pory jednak nie udało się tych zajęć zlikwidować.

Policja zlikwidowała wielką akcję komunistyczną

Warszawa. — Jak wiadomo, na terenie województw centralnych komuniści zorganizowali się w Komunistycznej Partii Polski, na terenie województw Wschodnich i południowo-wschodnich w Komunistycznej Partii Zachodniej Białorusi i Komunistycznej Partii Ukrainy.

Ostatnio władze przysły do przekonania, że cały materiał propagandowy dla tych województw drukowany jest w Warszawie. Przystąpiono więc do badań na terenie warszawskim.

W dniu 17 ub. m. przeprowadzono szereg rewizyj, w wyniku których wykryto u niejakiego Gellertera na ul. Granicznej podwójną drukarnię. Jedna drukarnia drukowała zamówienia legalne a w piwnicy znajdowała się ukryta druga drukarnia, urządzona według ostatnich wymagań techniki, i posiadająca najnowsze maszyny, jakich w całej Polsce dotychczas nigdzie jeszcze nie ma.

W wyniku dochodzeń osadzono w więzieniu Rachelę Silbermann, którą aresztowano na dworcu w chwili, kiedy zamierzała wyjechać do Dukoszy. Poza to aresztowano 7 komunistek i 1 komunistę.

W mieszkaniu jednego z nich znaleziono archiwum komunistyczne Partii Białorusi. W archiwum znajdowały się instrukcje, hasła, korespondencja oraz wykaz miejscowości, w których można przekraczać granicę. Wszystkie dokumenty były szyfrowane. Władze bezpieczeństwa znalazły jednak klucz do tego szyfru.

Ostatnia rewizja odbyła się wczoraj o godzinie 1 w nocy przy ul. Pawiej. Znowu wykryto drukarnię, należąca do niejakiego Brzezińskiego, którego aresztowano w momencie, gdy maszyny były w ruchu. Drukowano ulotki dla Kom. Partii Ukrainy.

W drukarni wykryto również tajną skrytkę, w której było ukryte archiwum komunistów ukraińskich.

Setki tysięcy wydają Katowice na teatr niemiecki

Bytom nie dał ani grosza na teatr polski

Katowice. Niemiecka gmina teatralna w Katowicach otrzymała w latach 1925 do 1931 od m. Katowic na teatr niemiecki łączną sumę 182.375 zł. Teatr polski w Bytomiu nie otrzymał od m. Bytomia na cele polskich przedstawień teatralnych w tych latach ani grosza.

Wogóle władze niemieckie dotąd nie dały żadnych subwencji na polskie przedstawienia, natomiast miasto Katowice regularnie co roku uchwała odpowiednią sumę dla teatru niemieckiego. Okazuje się, że o wzajemności w dziedzinie teatralnej na Górnym Śląsku pomiędzy Polską a Niemcami nie ma żadnej mowy.

Nowa republika komunistyczna w Chinach

Moskwa. — Z Szanghaju donoszą, że na pograniczu prowincji Szan-Si i Szan-So po drugiej stronie rzeki Żółtej proklamowana została nowa republika komunistyczna, której ustroj, wzorowany jest całkowicie na ustroju Rosji sowieckiej. Posiada on rząd radziecki i własną czerwoną armię.

Polska na wystawie gastronomicznej w Paryżu

Paryż. — W Paryżu otwarta została międzynarodowa wystawa turystyczno-gastronomiczna. Wśród wielu państw, biorących udział w wystawie znajduje się również i Polska, którą reprezentują państwo wy monopol spirytusowy, państwowy monopol tytułowy, zjednoczone cukrownie Zduny i Witosice, fabryka wyrobów fajansowych w Chodzieży i in.

Tragiczna śmierć polskiego nauczyciela na granicy litewskiej

Wilno. — Donoszą o tragicznym losie, jaki spotkał nauczyciela i działacza społecznego Wiktora Rawnickiego z Nowogródzkiego, na granicy polsko-litewskiej w chwili, gdy chciał przedostać się na terytorium polskie w rejonie Kiernowa.

Rawnicki przed miesiącem przebywał w Kownie w sprawach oświatowych. Po krótkim pobycie tam wyjechał na zaproszenie swego kolegi nauczyciela do Wilkomierza i został nieoczekiwanie aresztowany pod zarzutem szpiegostwa na rzecz Polski. W czasie eskortowania Rawnickiego do sądziego śledczego, udało mu się wydostać z rąk eskortującej go strażnicy. Po 3-dniowej tułaczce i ukrywaniu się w lasach Rawnicki przy pomocy jednego z właścicieli polaka dobiegł do granicy polskiej w pobliżu Kiernowa. W chwili gdy przekraczał granicę litewską zasypany gradem kul partoli litewskich został zabity.

Ustawa o podatkach w naturze na komisji skarbowej Sejmu

Warszawa. — Wczoraj odbyło się posiedzenie sejmowej komisji skarbowej pod przewodnictwem p. s. Hołńskiego (B. B.). Referat projektu ustawy o uiszczaniu podatków bezpośrednich w naturze wygłosił poseł Moczulski (BB.). W referacie swoim podkreślił, że pobieranie podatków w naturze jest fakultatywne, o ile chodzi o płatnika. Artykuły zebrane tą drogą, jak zboże, ziemniaki, groch, gryka, węgiel i drzewo opałowe będą przeznaczone wyłącznie na pomoc w naturze dla bezrobotnych. Artykuły te będą wydawane bezrobotnym, nie mogą zaś być sprzedawane ani wymieniane. Odnośnie poprawki referatu, dotyczące tej ostatniej kwestji komisja przyjęła.

Za ustawą, którą przyjęto w drugim i trzecim czytaniu, opowiedziały się kluby BBWR., Klub Narodowy i Narodowa Partja Robotnicza, przeciw — PPS., Stronnictwo Ludowe i Klub Ukraiński.

W posiedzeniu komisji wziął udział wiceminister skarbu p. Zawadzki, który wyraził zdziwienie, że projekt ten spotkał się ze sprzeciwem jakiegokolwiek stronnictwa. Projekt ten ułatwia, a nie może pogorszyć niczyjej sytuacji. Zaznaczyć należy, że część opozycji zaatakowała projekt ze względów politycznych.

Inwazja wilków na powiat słonimski

Z Wilna donoszą: — We wsi Pietralewice pow. słonimskiego dostały się przez podkop do obory i stajni wilki, które zagryzły kilkanaście jagniąt i cztery konie, zaś przedwczoraj we wsi Klepacze stado wilków napadło w biały dzień na pasące się owce i kilkanaście sztuk zaciągnęło do lasu.

Władze zorganizowały oblęgę, która jednak nie dała rezultatów.

Dzień Misyjny

Ojciec św. Pius XI, słusznie zwany papieżem misyjnym, odzywa się do dzieci swych na całym świecie, pobudzając ich do wzięcia czynnego udziału w dniu 18 października przez modlitwę składanie ofiar na rzecz misyj. Papieskie Dzieło Rozkrzewiania Wiary, przez które Ojciec św. dotrzeć pragnie do serc wszystkich katolików bez wyjątku, jest wykładnikiem woli i intencji Ojca św. oraz całego z Pa pieżem połączonego Episkopatu, aby popchnąć naprzód sprawę Chrystusa Pana, który rzekł słowa: „Opowiadajcie Ewangelię wszystkim narodom“.

Na terenach misyjnych pracuje około 14.000 misjonarzy bądź zajętych ustalaniem wiary św. duszach nawróconych z pogaństwa, bądź dalszym posuwaniem działalności misyjnej. Nad tem ważnym zadaniem pracuje jedna dziesiąta czyli 1400 misjonarzy. Jasną jest rzeczą, że ta liczba w działalności misyjnej nie wystarcza na to, aby nawrócić jeden miliard dotąd żyjących w pogaństwie czyli bez znajomości prawdziwego Boga. Tym więc misjonarzom, tej walczącej armii Chrystusa przyjdziemy z pomocą będziemy im armią posiłkującą przez modlitwę i ofiarę, staniemy się w ten sposób sami, na wzór św. Teresy od Dzieciątka Jezus, pozostając w domu, misjonarzami.

Od tego obowiązku, którego spełnienia spodziewa się Chrystus Pan i Ojciec św., nikt się nie uchyla i dorzuci do wspólnej kasy, będącej w ręku Ojca św. ofiarę modlitwy i grosza. Zapisz się też do Papieskiego Dzieła Rozkrzewiania Wiary.

UCZYŃ TO DNIA 18 PAŹDZIERNIKA!

Nowa fala prześladowań Polaków w Sowietach

Ryga. — Polskie szkoły mniejszościowe na Ukrainie i Białorusi dotychczas nie rozpoczęły nauki wskutek braku podręczników polskich, oraz przy rządów szkolnych. Władze sowieckie na Białej Rusi rozpoczęły formalne prześladowanie nauczycieli polskich pod zarzutem uprawiania agitacji nacjonalistycznej (!). Ostatnio zanotowano szereg wypadków, że władze sowieckie zakazują używania języka polskiego w t. zw. polskich szkołach mniejszościowych, a nawet w wiejskich czytelniach polskich. W rejonie Kłiewskim na Białej Rusi prezes regionalnego komitetu, Siemaszko, zabronił „polskie mu sowietowi mniejszościowemu“ prowadzenia księgowości i urzędowania w języku polskim.

Analogiczne fakty zdarzyły się w innych miejscowościach, zamieszkałych przez ludność polską.

Entuzjastyczne przyjęcie Paderewskiego w Londynie

Londyn. — W wtorek odbył się pierwszy koncert Paderewskiego, który był jednym wielkim triumfem słynnego polskiego pianisty.

Koncert odbył się w Queenshall i przyjęty został przez słuchaczy owacyjnie. Paderewski nie szczędził wobec owacyj nadatków. Jak uznaje jednogłównie krytyka londyńska, pianista polski był w nadzwyczajnej formie, to też dzienniki londyńskie nie szczędzą mu pochwał, uznając go za największego żyjącego pianistę świata. Paderewski wyjechał na tournée artystyczne Anglii, Irlandji i Szkocji w toku którego odbędzie 23 koncertów.

Po powrocie w dniu 15 listopada Paderewski jeszcze raz da koncert w Londynie. Następnie uda się do Szwajcarii, skąd w połowie października wyjedzie do Ameryki na 4-miesięczne tournée.

Katastrofa samochodowa

Warszawa. — W czwartek w godzinach popołudniowych wydarzyła się pod Warszawą niezwykła katastrofa samochodowa, której ofiarą padła znana artystka scen warszawskich Hanka Ordonówna. Gdy samochód znanego artysty Jarossyego którym wracała z Wilanowa Ordonówna w towarzystwie dziennikarki warszawskiej Migowej, znajdował się w odległości 5 km od Warszawy, przewróciła się na jadących topola, ścinana przez robotników. Ostrzeżeń robotników i ich sygnałów szofer nie zrozumiał i je cwał dalej. Od aderenia topoli Ordonówna doznała pęknięcia obojczyka i złamania ręki i innych ciężkich obrażeń ciała. P. Migowa uległa lekkim potłuczeniom i straciła wszystkie zęby. Szofer wyszedł z katastrofy bez szwanku. Samochód jest uszkodzony.

Delegacja rzemiosła u p. ministra przemysłu i handlu

Warszawa. — Wczoraj została przyjęta przez Pana Ministra Pracy i Opieki Społecznej delegacja składająca się z senatora Wiechowicza, przewodniczącego Rady Izby Rzemieślniczych pośta Idzikowskiego, naczelnika wydziału ministerstwa przem. i handlu i inż. Hauszylda oraz p. Grzybowskię, dyrektora Rady Izby Rzemieślniczej.

Delegacja złożyła Panu Ministrowi memoriał w związku z treścią zgłoszonego do Sejmu projektu ustawy w sprawie zmiany i uzupełnienia niektórych

postanowień ustawy z dn. 2 lipca 1924 r. w przedmiocie pracy młodocianych i kobiet.

Memoriał ten uzasadnia, że zmiany i uzupełnienia wymienione w tym projekcie, nie powinny mieć zastosowania do terminatorów rzemieślniczych, zatrudnionych na podstawie umowy pisemnej o naukę w myśl odpowiednich przepisów ustawy przemysłowej. Pan Minister po dokładnym rozważeniu sprawy wyjaśnił że projekt zgłoszonej do Sejmu ustawy, nie miał bynajmniej na celu zastosowania jej do terminatorów rzemieślniczych, i że zgadza się na wprowadzenie do wspomnianego projektu poprawek, usuwających wszelką wątpliwość w tej dziedzinie.

Nieboszyk laureatem Nobla

Sztokholm. — Akademia szwedzka przyznała nagrodę Nobla w dziedzinie literatury za rok 1931 zmarłemu poecie liryczn. szwedzkiemu Erikowi Axyel'owi Karlfeldtowi, byłemu stałemu sekretarzowi akademji, który zmarł dnia 8 marca br. Statut nagrody Nobla przewiduje, że nagroda może być udzielona osobom zmarłym jedynie pod warunkiem, że propozycje w tym względzie zrobione będą przed zgonem kandydata. Jak wiadomo, akademja przyznała już kiedyś nagrodę literacką Karlfeldtowi, lecz ten, będąc człowiekiem niesłychanie skromnym, odmówił jej przyjęcia i akademja musiała wybrać innego kandydata. Decyzja o przyznaniu nagrody powzięta została w tym roku na miesiąc przed zwykłym terminem.

Z Pomorza

NIESZCZĘŚLIWY WYPADEK.

Kłonówka, pow. starogardzki. Dnia 8 bm. zwoził 19-letni Wacław Bielaszewski kartofle, siedząc na heli (karabonie), na której były wstawione „okładziny“. Nieszczęście chciało, że przednia okładzina się zsunęła, a on spadł pod koła, które przeszły mu przez żywy. Biedny chłopak doznał tak ciężkich obrażeń wewnętrznych, że pomimo natychmiastowej opieki lekarskiej nie dożył następnego rana.

POŻAR.

Sępólno. — W czwartek około godziny 11 przed poł. wybuchł pożar w majątności Komierowo. Sępoleńska Straż Pożarna przybyła w 10 minutach po alarmie z swym ogniomistrzem p. J. Wolskim samochodem p. Luxa na miejsce pożaru. Wskutek iskier z lokomobili przy młóceniu zapaliła się napełniona zbożem stodoła. Z powodu sprzyjającego wiatru ogień przerzucił się na pobliski gmach gorzelni, w którym znajdowała się na jednej stronie stajnia dla źrebząt, a na drugiej na piętrze mieszkanie prywatne kierownika gorzelni, wójta i sołtysa p. Siudzińskiego. Stajnia i mieszkanie spaliły się doszczętnie. Spaliło się także 8 2-letnich źrebząt. Tak samo zostało zniszczonych przez pożar dużo maszyn gorzelniczych. Straty są ogromne.

POŻAR.

Sitno. — W nocy na 8 bm. o godzinie 24 powstał pożar u rolnika Wojciecha Erdmanna. Spalił się stóg słomy oraz zupełnie nowa młóckarnia, która stała obok stogu. Ponieważ E. w dniu poprzednim wymłócił stóg, przypuszczać należy, że pożar powstał od iskier lub zarzewia lokomobili. Stóg nie był ubezpieczony.

ZALOŻENIE SPÓŁKI ŁOWIECKIEJ.

Płocicz. — Założono tu spółkę łowiecką. Do zarządu zostali wybrani na 6 lat pp. Dziarnowski, Kowalik, i Rola, jako zastępcy pp. Klesński i Behrandt.

SPÓŁDZIELNIA „ROLNIK“ NA SPRZEDAŻ.

Więcbork. — Na sprzedaż jest tu Spółdzielnia „Rolnik“, spichrz, stajnia, i 4 konie i szopa skladowa. Urządzenie biurowe na 2 pokoje. Ze względu na ważność placówki zwraca się na to specjalnie uwagę.

Z KÓŁKA ROLNICZEGO.

Jastrzębiec. — W niedzielę, dnia 27 września br. odbyło się miesięczne zebranie Kółka rolniczego pod przewodnictwem wiceprezesa p. Cieplucha. Obecnych było 21 członków. Wykład o sadownictwie wygłosił Fifiński, miejscowy osadnik — ogrodnik. Zebrani podziękowali wykładowcy za tak pouczający i jasny wykład. P. Fifiński przyrzekł wygłosić cały cykl wykładów na temat sadownictwa i warzywnictwa na następnych zebraniach Kółka. Następne zebranie odbędzie się dnia 25 października o godz. 15-tej w miejscowej szkole.

OSTROŻNIE Z WIEJSKIEMI KURACJAMI.

Jazdowo. — Z powodu dźwignięcia miechów z kartoflami i zresztą przy samej wybierec zabił wybierec często w plecach. W ubiegły poniedziałek 19-letniego syna sołtysa p. Heysera zabiła także w plecach — więc zaczyna jeden drugiego przeciągać — starym zwyczajem i nieszczęście stało się. Chłopak zmał sobie kregosłup i po dwu dniach zmarł w szpitalu w Więcborsku po bardzo ciężkich cierpieniach. Niech to będzie przestroga dla drugich

POSZEDŁ KUPIĆ KROWĘ A KUPIŁ SAMOCHOD.

Tczew. — Pewien rolnik z okolicznej wioski pragnął skompletować swój inwentarz. W tym celu udał się do Tczewa z zamiarem kupienia dwóch krow. Po drodze przypadkiem trafił na licytację, gdzie prócz innych rzeczy był wystawiony na sprzedaż samochód. Nie darmo mówi przysłowie. Człowiek strzela a Pan Bóg kule nosi. Zamiast krow ów rolnik kupił za 500 zł. całkiem dobry samochód, który wprowadził mleka nie daje, jednak można na nim grubo zarobić, skoro go się okazynie odsprzeda.

FABRYKA M. DROSTE STANĘŁA.

Tczew. — Fabryka M. Droste stanęła, ponieważ ma już składnice wypełnione, a natomiast niema dalszych zamówień. Przedsiębiorstwo to, wyrabiając surową tekturę, jest zasadniczo tylko sezonowym, pracuje wydatnie tylko w miesiącach wiosennych i letnich. Fabryka więc rok rocznie na kilka miesięcy staje, żeby przeprowadzić remont maszyn. W tym roku jednak wyjątkowo wcześniej pracę przerwać musiała.

Na progu szubienicy

Wydział Dorozny przy Sądzie Okręgowym w Toruniu rozpatrywać będzie w najbliższych dniach sprawę Edmunda Schuehlkego i Piotra Klamczyńskiego, oskarżonych o szereg napadów rabunkowych dokonanych z bronią w ręku oraz o morderstwo.

Wymienieni należą do szajki bandytów, która nieszkodliwiona została w dniach ostatnich dzięki energicznej akcji władz policyjnych, o czem donosiliśmy wczoraj.

Wyżej wymienieni oskarżeni odpowiadać będą za napad rabunkowy dokonany z bronią w ręku w nocy z dnia 18 a 19 ubm. w Dąbrowie Chełmińskiej oraz za napady rabunkowe i morderstwa dokonane w Łubczy i Witroszycy.

Obu oskarżonym grozi kara śmierci przez powieszenie. W wypadku zapadnięcia wyroku kary śmierci, wyrok zostanie wykonany w Toruniu.

ŚMIERĆ W UKROPIE KAWY.

Chełmża. Niedawno oparzyło się tu 4-letnie dziecko p. Sarneckich kawa. Kiedy kawa się ugotowała postawiono ją na podłogę. Wszyscy z kuchni wyszli, pozostało tylko dziecko 4-letnie, które z ciekawości zaglądając do kociołka, wpadło i oparzyło się tak, że po kilku godzinach w strasznych bólach zmarło w szpitalu. Niech ten wypadek będzie przestroga dla rodziców, by swych małoletnich nie zostawiali bez pieki.

Nieszczęśliwy wypadek podczas biegu myśliwskiego

Bydgoszcz. W czwartek przed południem w Bydgoszczy w czasie biegu myśliwskiego urzędzonego przez korpus oficerski 16 p. Ulanów wydarzył się tragiczny wypadek, którego ofiarą padł porucznik Józef Przeniewski.

W terenie opodal Papierni Bydgoskiej wierzcho wiec por. Przeniewskiego w momencie brania przeszkody potknął się tak nieszczęśliwie, że zwałił się na ziemię i całym swym ciężarem przyniósł jeźdźca. Skutki wypadku okazały się fatalne.

Por. Przeniewski doznał złamania szczęki, nadwyrężenia czaszki i ciężkiej kontuzji całego ciała. Na miejsce wypadku przybył samochodem lekarz pułkowy kapt. Gadomski i po założeniu prowizorycznego opatrunku odwiózł rannego do Szpitala.

Stan jego zdrowia jest bardzo groźny.

Z powiatu chojnickiego

Z POSIEDZENIA RADY MIEJSKIEJ.

Czersk. — We wtorek, odbyło się na sali posiedzeń w Magistracie posiedzenie Rady Miejskiej. Przyjęto do wiadomości sprawozdanie z przeprowadzonej rewizji Kasy Miejskiej oraz przyznanie przez p. wojewodę dwóch targów wielkich na bydło i konie w sierpniu i w listopadzie.

Dalej uchwalono statut podatku od placów budowlanych i gruntów o charakterze budowlanym. Rada Miejska uchwaliła przyznanie p. Sekowskiemu, mistrzowi blacharskiemu odszkodowania za odstąpienie gruntu do nowej ulicy, łączącej ulicę Piaskową z ulicą Szkolną.

Wprowadzono na rzecz miasta Czerska szereg dodatków do państwowych podatków i tak dochodowego, przemysłowego, gruntowego itd. Dłuższą dyskusję wywołała sprawa wydzierżawienia domów miejskich oraz sprawa bezrobocia. Uchwalono wydzierżawić 3-pokojowe mieszkania w domach miejskich osobom prywatnym.

CENY TARGOWE:

Na targu piątkowym płacono za produkty spożywcze następujące ceny: masło 1,70—1,90 zł, jajka 2,30—2,40 zł, okonki 40 gr. funt, płotki 45 gr., karasie 60 gr, szczupaki 90 gr, Za drób płacono: kury 3,20—4 zł, kurczęta 1,20—2 zł, kaczkę 2,80 zł, cebula 10 gr. litr, mend. kapuisty 1,20 zł, pieczek kałarepy 20 gr, pieczek marchwi 10 gr, litr gruszek 30 gr, litr jabłek 30 gr, litr śliwek 30 gr, ogórki 5 gr sztuka, pomidory 30 gr funt. Za chr. kartofli płacono 2—2,50 zł, żyto 10,50—11,50 zł, grach 17,50—18 zł, owies 9,50—10 zł. Furka drzewa 7,50—9 zł, furka torfu 6—8 zł. Za parę prosiąt płacono 22—30 złotych.

NIESZCZĘŚLIWY WYPADEK PRZY CZYSZCZENIU BRONI.

Legbąd, pow. chojnicki. — W czwartek popoł. sołtys gminy Legbąd i właściciel restauracji p. Scheffs zajęty był czyszczeniem browninga nieco zardzewiałego. Nagle padł strzał, który ugodził nieszczęśliwego w czaszkę i zranił. Mimo to ranny jeszcze przez pewien czas chodził, dopiero później dał się odczuć skutki nieszczęśliwego strzału. Przybył ksiądz zaopatrzył p. Scheffsa, zupełnie przytomnego Sakrament św. poczem odwieziono go do Szpitala św. Boromeusza w Chojnicach. Stan rannego nie budzi większych obaw.

Rezolucja ogólna - kupiecka

uchwalona na walnym rocznym zebraniu delegatów Związku Towarzystw Kupieckich na Pomorzu.

Walne Roczne Zebranie Delegatów, jako naczelna organizacja zawodowa kupiectwa pomorskiego, odbyte dnia 4. października 1931 r., w Świeciu nad Wisłą, rozpatrując położenie handlu, stwierdza, że przewidywania organizacji naszej, wypowiedziane w noworocznym biuletynie Zarządu Głównego Związku, w kierunku dalszego pogłębiania się depresji gospodarczej, spełniły się, niestety, w całej rozciągłości.

Rok bieżący poczynił w dalszym ciągu poważne wyrwy w naszym stanie posiadania, wiele placówek handlowych popadło w trudności płatnicze a nawet musiało zawiesić swą działalność, odporność nasza zmalała z uszczerbkiem dla całości, gdyż wbrew twierdzeniom, jakoby kryzys ten oczyszczał nasze życie gospodarcze z jednostek słabych i nieużytecznych, okazuje się, że właśnie dotknął on przede wszystkim placówki większe, szczególnie odczuwające ciężar świadczeń podatkowych i socjalnych.

Badania trudności wykazują bowiem jako główny powód, przeciążenie różnymi świadczeniami, a w rezultacie, **wskutek nierentowności warsztatów, nieproporcjonalnie wysokie koszty wypożyczonych kapitałów obrotowych.**

Wynika stąd zupełnie wyraźnie, że trudności handlu tłumaczą się przede wszystkim brakiem reform zasadniczych w tych dziedzinach, które Związek od lat określa jako główne przyczyny naszych niedomagań.

Handel pierwszy sygnalizował te trudności, najdłuższy wskutek nich cierpiał i największe ponosi straty.

To też Walne Roczne Zebranie Delegatów kupiectwa pomorskiego - apeluje raz jeszcze do władz centralnych i ustawodawczych, **by szybką a mądrą reformą nasze władze gospodarcze uzdrowiły i wzmocniły.**

Dopóki nie można znieść podatku przemysłowego w zupełności wniwnon być zaraz poważnie i to generalnie, bez skomplikowanych różnic, utrudniających wykonanie reformy — obniżony.

Również jest koniecznym obniżenie odestek i kar za zwłokę, oraz udzielenie pełnomocnictw do zupełnego ich umarzania.

Na dalszym planie mamy na myśli:

1) Całkowite zniesienie podatku obrotowego, a wprowadzenie wzajemny podatków produkcyjnego, po bieranego u wytwórcy w momencie sprzedaży oraz podatku od importu przy odprawie celnej.

2) Rozszerzenie podatku dochodowego na wszystkie bez wyjątku warstwy społeczne, przy wynagrodzeniach począwszy od 900 złotych rocznie (uposażenie włącznie z wynagrodzeniem w naturze).

Wiadomości pojawiające się w prasie o zamierzonej reformie podatkowej śledzimy z wielką uwagą, licząc na to, że pójdzie ona po myśli sfer gospodarczych, a nie przyniesie w rezultacie dalszego obciążenia, co byłoby przekreśleniem wszelkich widoków poprawy.

Zapowiedź obniżenia podatku przemysłowego Zjazd przyjmuje z zadowoleniem, jako pierwszy krok w kierunku poprawy ciężkiego położenia handlu.

Musimy ednie stwierdzić, że należać za nierzadkiem naszym przy w ocenie reformy podatkowej, nastąpiło zbyt późno, wskutek czego opinie nasze nie mogły być w terminie dostarczone do Sejmu.

Kasacja ubezpieczeń musi spowodować potanie nie nieproporcjonalnie dziś drogiej administracji, a co zatem idzie wydatne obniżenie składek. Instytucje te **muszą zaprzestać zbyt licznych inwestycji i liczyć się z tem, że część rezerw będzie musiała być zużyta na umorzenie zaległości** względnie dłuższe moratorium, którego coraz głośniejsze domagają się sfery handlowe. Przeciążenie świadczeniami socjalnymi jest bowiem pośrednio także jednym z powodów bezrobocia, gdyż nie zachęca lecz odstrasza warsztaty od zwiększenia liczby personelu, tak, że wszędzie obserwujemy niepożądany objaw redukcji.

W dziedzinie kredytowej stwierdza Zjazd dalszy zanik własnych kapitałów obrotowych, których handel nie jest w stanie uzupełnić o własnych siłach i stąd powstaje konieczność pomocy kredytowej dla handlu, finansującego konsumpcję, co jest również

zagadnieniem pierwszorzędnej wagi także z punktu widzenia normalnego obrotu towarowego. Handel sprzedając na kredyt, to znaczy finansując konsumpcję, przyczyni się w poważnej mierze do ożywienia naszej produkcji, a więc do ożywienia rynku pracy.

Małe widoki na rychłe uruchomienie kredytu długoterminowego, wymagają rozbudowy kredytu średnio- i krótkoterminowego, już zapoczątkowanego przez p. Wojewodę Pomorskiego udostępnienia tegoż kredytu przez złączenie warunków, a w szczególności przez konwersję obecnych kredytów 2 i pół letnich na 5-cio letnie i przyjmowanie weksla gwarancyjnego na całą sumę pożyczki, bez konieczności półrocznego odnawiania.

Ze względu na specyficzne warunki geograficzne i polityczne Pomorza, Walne Roczne Zebranie Delegatów usilnie przypomina zrealizowanie Doraźnego Programu Gospodarczego Pomorskiego, przedstawionego Panu Prezydentowi Rzeczypospolitej.

Zjazd z ubolewaniem stwierdza, że realizacja postulatów programu, będącego wszak wspólnym wyrazem i całego społeczeństwa pomorskiego i władz pomorskich, nie postępuje, niestety tak, jakby spodziewać się należało.

Dziś, kiedy wrogowie starają się za każdą cenę sprawę Pomorza wyciągnąć na teren międzynarodowy, społeczeństwo ziemi tej trwające niezłomnie na posterunku poświęconych granic Rzeczypospolitej więcej jak kiedykolwiek wyczekuje spełnienia wysuniętych postulatów.

Zjazd ocenia w całej pełni powagę sytuacji gosp. darczej kraju i rozumie, że nie mogą liczyć na pomoc zewnętrzną, kryzys opanować możemy jedynie siłami własnymi i to przy zgodnym wysiłku i solidarności wszystkich warstw społecznych.

Dolar za jajko

Amerykanka pani Harrfel Labadie, ogłosiła w pewnym nowojorskim dzienniku interesujące, narodowo-ekonomiczne studjum o stosunkach na Alasce, — tej krainie złotodajnej, z którego to studjum warto przytoczyć kilka szczegółów. Wedle jej zdania środki żywności we wszystkich miejscowościach na Alasce są wprost niewiarogodnie wysokie. Tak np. płaciła ona za pomarańczę pół dolara, za jajko dolar, za mały befsztyk dwa i pół dolara a około dolara za pieczony ziemniak.

Powodem tej straszliwej drożyzny jest to, że środki żywności musi się przywozić na Alaskę okrętami w lecie, gdy drogi wodne są otwarte i to z Kanady i Stanów Zjednoczonych. Można by je wprawdzie przywozić w zimie na sankach, ciągniętych przez psy, ale straszliwie zimno nie pozwala na to. Główne pożywienie stanowią konserwy.

Wedle zdania pani Labadie, w Alasce nie ma ani jednej krowy i tylko kilkanaście kur, które w lecie wiodą marne życie, a z początkiem zimy giną. Nie mogą one żyć w zimie, żyć nawet w opalanych izbach. Jedyną jarzyną, jaka się się udaje na Alasce, są pomidory i sałata w cieplarni gubernatora. Obecnie czynione są na szeroka skalę próby z sianem i sadzeniem roślin, gdyż w lecie udają się znakomicie niektóre ich rodzaje. Między innymi poczyniono nienajgorsze doświadczenia z uprawą pszenicy. Wedle teorii, rośliny powinnyby rość tam bardzo szybko, gdyż na Alasce nie ma nigdy nocy w lecie, skutkiem czego rośliny mają „dwa razy tyle czasu by rość”. Kwiaty na Alasce odznaczają się nadzwyczajnym bogactwem barw.

Olbrzymie ceny środków żywności na Alasce mniej zdumiewają, gdy się z niemi porówna płace robotników. Tak na przykład najniższy robotnik w kopalni zarabia dziennie pięć dolarów.

Kobiety żyją teraz dłużej

Dr. F. Reddoo z Dallas w St. Zjedn., przemawiając na konwencji kobiecej organizacji w Chicagu nie dawno, powiedział, że kobiety dzisiejsze dłużej żyją dzięki lekkim ubraniom, strzyżynom włosom i wolności, jaką się cieszą. Kobieta dzisiejsza nie martwi się, cieszy się z życia a to już samo życie przedłuża.

niemiłosiernie, żarem, do jakiego Polak nie przywykł. Ale tak bywało ongiś, dziś — każdy dzień inną przynosi nam aurę „babiego lata” — niemasz ani śladu!

Pierwszy okres jesieni, kiedy to „złote słońce” rumieni lasy i pola — trwa u nas obecnie zaledwie kilka dni, poczem wnet przychodzi ona w innej swej postaci, rozpaczliwie zapłakanej i arcyszpietnej. Ziemia, odarta już z wszelkiego odzienia, czerni się wszędzie żółtą, drzewa огоłoczone z różnobarwnych liści sterczą nagie, wichry pospępane straszą swym wyciem, powietrze przejmując chłodem i wilgocią, a deszcz zimny dudni żałośnie po szybach — wszystko to zaś przywodzi do duszy dziwny jakiś smutek i tęsknotę. O tej to jesieni mówi poeta:

„Świat, jak brudne stoi morze
I bez wdzięku, bez uroku

Zda się czeka czegoś w mroku”.

Trudno się też dziwić, że fantazja ludu w żałos-

Proces Zofji Batyckiej z firmą Herse

Warszawa. — Sąd Okr. w Warszawie rozpatrywał sprawę, która ze względu na osoby w niej występujące, wzbudziła dużą sensację.

Firma Bogusław Herse wystąpiła z powództwem przeciwko „Miss Polonii” z roku 1930 p. Zofji Batyckiej.

W skardze swej Bogusław Herse podaje, że p. Batycka po wybraniu na miss Polonię nr r.1930 zakuła w firmie Bogusław Herse suknię, płaszcz i torebkę na łączną sumę 1.600 zł. Pieniądzy tych do dnia dzisiejszego nie uiściła.

Ponieważ ostatnio dowiedziała się firma od samej p. Batyckiej, że została ona zaangażowana do Hollywood, dokąd w najbliższ. czasie ma wyjechać, firma zwróciła się do sądu z podaniem o zabezpieczenie powództwa na sumę 1.600 zł.

Sąd okręgowy sprawę tę rozpoznawał i przychylił się do żądań firmy Herse, mianowicie zdecydował powództwo to zabezpieczyć na rzeczach p. Batyckiej.

Wojna po kupiecku

W Monte Ne w Ameryce odbył się zjazd „trzeciej partii”, na który z 25-ciu stanów przybyli liczni narodowcy amerykańscy, socjaliści, bezpartyjni radykali, oraz niezadowoleni republikanie i demokraci. Radzą trochę o polityce krajowej, o zesłorocznej kampanji, trochę o depresji i kryzysie, trochę o niczem, trochę o... wojnach.

W zjeździe bierze m. in. udział 90-letni niewidomy idealista, który przez 27 lat studiował zło, jakie gnębi świat w postaci wojen, a drugie tyle lat myślał, jak temu złu zapobiec i doszedł do przekonania, że świat ze złem musi zginąć. Dlatego to ten idealista, nazwiskiem W. H. Harvey, postanowił zbudować ogromną piramidę - wieżę, w której mają być złożone wszystkie zdobycze dzisiejszej cywilizacji, ażeby, gdy jakiś kataklizm wojenny, czy też żywiołowy, np. potop, lub lawina lodów podbiegunowych zniszczy ten świat, ocalałe ewentualnie szczątki ludzkości w wieży tej znalazły dowody — jakie głupsza robiła dzisiejsza cywilizacja.

Jest też na zjeździe niejaki Charles L. Debrigde, z St. Louis, autor 126 książek matematycznych. Między jego pracami jest broszura, w której jest obliczenie, ile kosztuje prowadzenie wojny. Otóż matematyk ten wyliczył, że zabicie jednego żołnierza nieprzyjacielskiego na wojnie kosztuje 3750 dolarów. Pan Debrigde proponuje, by wojny zakończyć w ten sposób taniej, oszczędniej i szybciej: każdemu żołnierzowi lub marynarzowi, który zdezerteruje z szeregów nieprzyjacielskich, niechby rząd płacił gotówką na rękę 1000 dolarów, płacąc mu również za ekwipunek, jaki z sobą przyniesie, a więc za karabin, bagnet, aeroplan, łódź podwodną lub pancernik bojowy. W ten sposób postępując, rząd strony przeciwnej wykupiłby wkrótce wszystkie okręty wojenne nieprzyjaciela, armaty, latawce, żołnierzy, tak że wnet zabrałoby... nieprzyjaciela i wojna byłaby skończona.

To się nazywa „wojować” praktycznie, po kupiecku, po... amerykańsku.

Linotyp pracujący na odległość

Ostatnią nowością na polu standaryzacji jest obecnie w Ameryce „tele-linotyp”, czyli linotyp składający na odległość. Istota nowego wynalazku, z którym przeprowadzono już szereg udanych prób, polega na tem: zecer składa w Nowym Jorku, a w szeregu miast pojawiają się równocześnie odlewki poszczególnych wierszy.

Za kilka lat dojdzie może do tego, że pismo ukazujące się w Nowym Jorku, będzie równocześnie wychodzić w setkach miast.

Drapacze nieba w starożytności

Drapacze nieba nie są wynalazkiem 20-go wieku, gdyż już w III wieku przed Chrystusem znajdowały się w Bizancjum gmachy, liczące 14 do 16 pięter. W cesarskim Rzymie wznosiły się również domy czynszowe, sięgające wysokości 15 pięter. Jedem z dekrétów senatu rzymskiego mówi np. o zakazie budowania domów, któreby miały więcej, niż 20 pięter, wysokości. W starożytnej Kartaginie wznosiły się też gmachy, liczące 8 do 10 pięter. Ameryka nie jest więc w tej dziedzinie pionierem.

Jesień w naturze i psychice ludzkiej

Po kapryśnym i niezbyt pogodnym tegorocznym lecie, od dnia 23 września mamy już według kalendarza jesień. Pod względem astronomicznym rozpoczęła się ona z chwilą, kiedy na północnej półkuli przypadło jesiennie zrównanie dnia z nocą. Faktycznie początek jej przypadał w tym roku bodaj na połowę sierpnia.

U nas w Polsce w naszym klimacie wilgotno-zimowym i pełnym skoków kapryśnych, jesień bywała dawniej zwykle jednostajnie pogodna i najbardziej błękitno-słoneczna ze wszystkich pór roku.

Nasze polskie „babie lato” bywało przeciętnie lepsze i pocziwsze, niż owo „męskie lato”, jeżeli je tak znawać można, które raz praży nas żarem

nem wyciu jesiennych wichrów, słyszy jęki dusz czysciowych, cierpiących za popełnione na ziemi grzechy.

Pory roku porównuje się często z różnymi okresami życia ludzkiego i słusznie, bo zmiany, które zachodzą w przyrodzie, mają wiele podobieństwa do tych zmian, które odbywają się w ludziach, stosownie do ilości przeżytych lat. Jesień żywota przypada mniej więcej na okres między 45-tym, a 60-tym rokiem życia, poczem przychodzi już bielejąca włos zima.

A podobnie jak w naturze po kapryśnych i nagłych zmianach wiosennych, po żarach i burzach letnich, nastaje spokojna, umiarkowana w swej temperaturze jesień, tak też i w duszach ludzkich po zapalach i porywach gwałtownych, po namiętnościach burzliwych, po różnorodnych walkach wewnętrznych — nastaje pewien spokój, równowaga moralna pewna stateczność ukojona.

Nowe ustawodawstwo w Dzienniku Ustaw.

Poz. 650. Zmienia granice powiatów hrubieszowskiego i tomaszowskiego w województwie lubelskim.

Poz. 651. Tworzy gminę wiejską **Orlowo Morskie** w województwie pomorskim.

Poz. 652, 657. **Wnosi kilka obszarów dworskich**, względnie gmin w województwach: pomorskim i poznańskim.

Poz. 658. Zmienia § 13, 16, 19 rozp. z r. 1927, poz. 826 Dz. U. (w brzmieniu zmienionem późniejszymi rozporządzeniami), dotyczącego **należności za podróże służbowe**, delegacje i przeniesienia funkcjonariuszy państwowych, sędziów, prokuratorów i wojskowych, w szczególności wysokości diet śląskich i stołecznych.

Poz. 659. Uzupełnia **taryfę telegraficzną** w załączniku do rozp. poz. 181 Dz. U. z r. 1929 przez dodanie pozycji, dotyczących pewnych telegramów morskich.

Poz. 660. Zmienia organizację **Urzędów skarbowych**, oraz właściwość Komisji Szacunkowych do spraw podatków dochodowego i przemysłowego w okręgu administracyjnym **Izby Skarbowej w Grudziądzu**.

Poz. 61. Zmienia poz. 178 **taryfy celnej**, dotyczącej książek, fotografii (pism, wydawnictw periodycznych, nut, map, planów, obrazów, rysunków, pocztówek itd.

Poz. 663. Prostuje omyłki w **wykazie nieruchomości państwowych**, dołączonym do rozp. z r. 1924 poz. 1076 Dz. U. o sprzedaży niektórych nieruchomości państwowych.

Poz. 664. — Prostuje błąd art. 9 w rozp. z r. 1917 poz. 472. Dz. U. o **ochronie rynku pracy**

Poz. 669. Zmienia postanowienia § 2 rozp. z r. 1930 poz. 523, dotyczącego zastosowania przepisów prawa o **spółkach akcyjnych** do władz i do likwidacji **Towarzystw ubezpieczeń wzajemnych**, w szczególności w postanowieniach co do terminu Włonych Zgromadzeń i sposobu zastępowania, jeśli zarząd Towarzystwa jest wielo-osobowy.

Poz. 670. Przekazuje Ministrowi Przemysłu i Handlu do użycia na obszarze województw: lwowskiego, krakowskiego, stanisławskiego i tarnopolskiego na cele, określone uchwałą b. galicyjskiego Sejmu Krajowego z r. 1887, podlegający kompetencji Tymczasowego Wydziału Samorządowego w likwidacji we Lwowie stały **fundusz przemysłowy**, przeznaczony na wspieranie przedsięwzięć, pożytecznych dla rozwoju przemysłu krajowego.

Poz. 672. Rozwiązuje Radę gminną **gminy Lisewo** w województwie pomorskim.

Mamut w kraterze

Uniwersytet w Yale posiada okaz przedpotopowego olbrzymia, znaleziony niedawno. Okaz ten jest unikatem ze względu na swe rozmiary, przewyższające wszelkie dotychczas znalezione oraz ze względu na zachowanie się całego olbrzymia w zupełnie dobrym stanie wraz ze skórą i mięsem.

Fakty znalezienia zwierząt przedpotopowych za konserwowanych w całości, zdarzały się dotychczas głównie na Syberji w namulach nad rzeką Leną, gdzie handlowano mięsem mamuta. Dopiero stosunkowo niedawno odkryto w Ameryce również, a może nawet jeszcze lepiej zachowane przedpotopowe zwierzęta w zwalach guana, które widocznie posiada wielką zdolność konserwowania.

Ostatnio odkryty przepyszny okaz przedpotopowego olbrzymia spoczywał w kraterze wygasłego wulkanu w okolicach Ano County w Stanie Texas. Dobyto go pod 30 cm. warstwy guana nietoperzy masami zamieszkujących wygasły krater. Wydobycie przy zastosowaniu środków ostrożności wymagało wiele trudu. Mięso i skórę natychmiast przepojono środkami przeciwniepalnymi, tak, że obecnie po wyprawieniu całości uniwersytet w Yale posiada najwspanialszy tego rodzaju okaz na świecie.

Przypuszczalnie pod warstwami guana, grubego miejscami na przeszło 100 metrów, znajdują się jeszcze inne ciekawe okazy. Ponieważ guano posiada wysoką wartość handlową jako znakomity nawóz azotowy, zawzięta się konsekwentnie, które wydobywać je będzie z krateru, delegat uniwersytetu zaś stale strażować będzie przytem, by każde cenne wykopalisko uratować dla nauki.

Pojedynek dwóch dziewcząt

Niedawno w Budapeszcie na Węgrzech dwie młode Madziarki: Marja Fuelsep i Rosa Golity, stanęły do boju na szable o kawalera.

Każdej bowiem się zdawało, że Emmerich Farkas, pracownik miejski, z nią się chce żenić. Postarały się więc o szablę i w lasku okolicznym stanęły w pojedynku z takim skutkiem, że obie wielce pokiereszowane znalazły się w szpitalu.

Na dobitkę, kawaler, o którego się bily, okazał się okropnym niewdzięcznikiem.

Ujrzawszy obie pokaleczone na twarzy przeciwniczki, ożenił się z... trzecią z sąsiedniego miasteczka

Znaczenie II-go powszechnego spisu ludności Rzeczypospolitej

1. ZNACZENIE SPISU LUDNOŚCI.

Zamykając sześciomiesięczne obrady świeżo zakończonego zjazdu komisarzy wojewódzkich w Warszawie — Generalny Komisarz Spisowy p. dr. Buławski w tych słowach określił rolę ogólną spisów ludności: „Spisy ludności — to kamienie milowe, znaczące w perspektywie dziejów drogę, po której kroczy nowoczesne państwo”.

Olbrzymie i kosztowne dochodzenie, jakim jest spis ludności, dając przekrój życia zbiorowego, odzwierciedla państwowy i społeczny stan posiadania danego kraju i służy zarówno potrzebom naukowym, jak i czysto praktycznym.

Jedyną spisu ludności jest w stanie określić kierunek, w jakim odbywa się rozwój danego społeczeństwa z drugiej strony — dostarcza ona źródło danych historycznych, które są konieczną podstawą racjonalnej działalności na każdym polu życia państwowego i społecznego.

Wiemy np. że w jednych państwach naturalny przyrost ludności, odliczony na 1000 mieszkańców — jest wielki, a w innych — mały.

Jest to kwestja niezmiernego wprost znaczenia, które często może zważyć na losach narodu.

Lecz jedynie wtedy będziemy mogli coś powiedzieć o rzeczywistej płodności ludności w pierwszym z tych krajów, lub o jej kurczeniu się — w drugim, gdy zestawimy liczbę urodzeń bądź z liczbą kobiet w wieku płodności, bądź też z liczbą małżeństw, istniejących w tym kraju.

Tych zaś danych może dostarczyć jedynie spis ludności.

Jeśli chodzi o cele bardziej doraźne, to jest przecież rzeczą zupełnie jasną, że np. planowa polityka szkolna powinna być oparta na spodziewanej w najbliższych latach liczbie młodzieży w wieku szkolnym.

Wiele z tak palących dziś kwestyj gospodarczych nie może być rozwiązanych w oderwaniu od zawodowej struktury społeczeństwa, gdy nie wiemy, jak wielkie grupy ludności są zatrudnione i żywiąne przez poszczególne gałęzie przemysłu, handlu itp.

Danych tych również dostarczyć może jedynie spis ludności.

Podobnie rzecz się ma z polityką mieszkańców, budowlaną, ubezpieczeniową, wreszcie jak rozmaite działy, tak opieka społeczna, a komunikacja, administracja kościelna, a obrona państwa — wszystko to domaga się szczegółowych danych liczbowych których źródłem może być jedynie spis.

Dlatego niema dziś państwa cywilizowanego, któreby nie przeprowadziło spisu co najmniej raz na 10 lat.

2. Pierwszy spis w Polsce.

Trzydzieści lat, które upłynęły od chwili odzyskania niepodległości przez Rzeczypospolitą, możemy podzielić na dwa okresy: okres formowania się państwowości i ustalania granic terytorjalnych, oraz drugi — okres pokojowego rozwoju.

W trzy lata zaledwie po odzyskaniu niepodległości, a w kilka miesięcy po zakończeniu wojny z Rosją Sowiecką — Państwo Polskie przystąpiło już do zorganizowania pierwszego powszechnego spisu ludności.

Z tego choćby wnosić możemy jak olbrzymie znaczenie dla naszego społeczeństwa posiadał ten spis.

Spis 1921 roku nie obiał jednak wszystkich ziem polskich; nie mógł być bowiem przeprowadzony na terenach Górnego Śląska i ziemi Wileńskiej.

Spis ten dostarczył nam nieodzownych wiadomości, dotyczących zarówno ludności jak i gospodarczego stanu naszego kraju; ustalił liczbę mieszkańców, zbadał stosunki etniczne i społeczne, oddając w ten sposób nieocenioną przysługę młodej polskiej administracji i polskiej nauce.

3. Konieczność spisu nowego.

Dane z r. 1921 są jednakże dla nas już dziś zupełnie niewystarczające.

Nawet w warunkach normalnych, w ciągu lat 10-ciu na terenie każdego kraju zachodzą przeobrażenia tak wielkie, że nowy spis staje się bezwzględnie koniecznością.

Dla nas wszakże spis tegoroczny będzie cenniejszy o wiele większym: bez przesady możemy powiedzieć że stanie się on dla naszego kraju wydarzeniem niezmiernego znaczenia.

Zmarwychwstanie Polski w roku 1918 był wielkim zwycięstwem Jej Ducha, lecz ciężko jej, zbrodzone z letargu półtorawiekowej niewoli — oświekało wówczas krwią, niezakrzepłą od czasów świątowej wojny.

Choć rok 1921 początkuje okres pokojowego rozwoju naszego państwa, państwowości, oraz r. zkwitu życia społecznego — to jednak jest on jednocześnie spadkiem kłopotliwych i niebezpiecznych dla państwa lat wojny światowej — walk z Rosją Sowiecką.

Nie ulega tedy żadnej wątpliwości, że dopiero spis tegoroczny odzwierciedli wiernie stan Polski współczesnej, oddzielonej od przełomowych momentów odzyskiwania niepodległości — dziesięcioletnim okresem pokojowego bytu państwowego.

Wiele innych czynników świadczy także o niezmiernym doniosłości grudniowego spisu.

Bowiem dopiero teraz będziemy mogli po raz pierwszy ustalić zaludnienie i poznać dokładnie strukturę społeczną i gospodarczą Górnego Śląska tego najbardziej uprzemysłowionego i najgęściej zaludnionego okręgu naszego państwa.

Spis górnośląski z roku 1919, przeprowadzony przez Niemcy, posiadał bardzo wąski zakres, a poza to — odbywał się w warunkach zupełnie anormalnych.

Dokładne wiadomości, dotyczące Górnego Śląska — pochodzą aż z przed 21 lat, tj. z roku 1910 i dziś oczywiście mogą mieć wartość jedynie, jako materiał porównawczy.

Podobnie rzecz się ma z Wileńszczyzną.

Istnieją jeszcze inne zjawiska, które spowodowały szczególnie silne przesunięcia w układzie naszych wewnętrznych stosunków.

Np. po spisie roku 1921 przybyła do Polski półmilionowa rzesza repatriantów, która niewątpliwie odegrała ogromną rolę, zwłaszcza we wschodniej polaci kraju.

Nie posiadając jeszcze statystyki wędrowek wewnętrznych (przesiedleń) — nie mogliśmy przez tych 10 lat rejestrować zmian w rozmieszczeniach ludności na poszczególnych obszarach Polski, jak równie — śledzić przebieg procesu t. zw. urbanizacji. Spis 1931 roku przyniesie nam niejedną rewelację z dziedziny rozwoju życia miejskiego; rzuci też wiele światła na przebieg zespalania się dawnych zaborów — w jedną zwartą całość, oraz na wiele innych aktualnych zjawisk z życia Polski niepodległej.

Musimy poznać Polskę współczesną; poznamy ją — dzięki grudniowemu spisowi.

Pamiętajcie o bezrobotnych!

Spisy ludności i w dawnych czasach

Przygotowania do drugiego powszechnego spisu ludności Rzeczypospolitej Polskiej są w pełnym toku. Do dnia 10 października mają odbyć się próbne spisy, faktyczny zaś spis odbędzie się dnia 9 grudnia br. Organem państwowym, przeznaczonym do przeprowadzenia spisów i wszelkiego rodzaju statystyki, jest Główny rząd Statystyczny, powołany do życia reskryptem Rady Regencyjnej z dnia 19 lutego 1918 roku. Specjalna ustawa wyznacza powszechny spis ludności co 10 lat.

Spisy ludności znane już były w odległej starożytności, miały jednak inny charakter, niż obecnie.

Już Stary Testament podaje „spis“ walczących synów Izraela i niewalczących synów Lewiego, jakoteż wylicza walczące oddziały Dawida.

Dla celów podatkowych i kontroli wojskowej przeprowadzono spisy w Babilonii, Persji, Egipcie i Chinach.

Najbardziej znanymi są „cenzusy“ rzymskie, przeprowadzone co 5 lat, dla określenia stanu cywilnego i związanych z nim powinności państw. Rzymski cenzus przestał istnieć wraz z upadkiem imperjum rzymskiego.

Zabobonne średniowiecze uważało spisy wszelkiego rodzaju za czyny bezbożne, sprowadzające karę niebios. W Anglii jeszcze w r. 1753 wyrażano pogląd, że obliczenie ludności może spowodować wielkie nieszczęście publiczne lub epidemję — a przed pięcioma laty władze angielskie, w czasie przeprowadzenia spisu w Kenji, kolonii afrykańskiej, musiały siłą uśmierzać bunt, wywołany wśród tubylców spisem ludności.

Od spisów podatkowych Karola Wielkiego i Wilhelma Zdobywcy trwa długa przerwa aż do połowy 17-nastego wieku, kiedy to dokonano spisu typu nowoczesnego w Nowej Francji (Quebec) i Nowej Szkocji.

W państwach niemieckich spisy ludności datują się od r. 1742, w Szwecji — od r. 1748, Danji — od 1769, w Hiszpanji — od 1787. W Wielkiej Brytanji, po nieudanych próbach dokonania spisu w r. 1753, spisy ludności odbywają się co 10 lat, począwszy od 1801 roku. W innych krajach również zostały wprowadzone spisy ludności, ostatnim zaś z rzędu krajem pod tym względem jest Turcja, która zdecydowała się na przeprowadzenie spisu dopiero w roku 1927.

Nowe laski dla kobiet

Na ulicach w San Francisco Calif, pokazały się nowe laski dla kobiet, w których rączkach mieści się puder, r.ż. karmim, lusterko itp. Za naciśnięciem sprężyny rączka się otwiera i kobieta ma wszystko gotowe, by móc upiększyć swą twarzą.

CHOJNICE I POWIAT

Chojnice, dnia 10. października 1931 r.

NARODOWA ORGANIZACJA Kobiet URZĄDZA KURS ROBOT RĘCZNYCH

Lekcja odbędzie się w wtorek dnia 13 października w lokalu p. Węsierskiego ul. Batorego 1 o godz. 8-mej wieczorem. O liczny udział członkin jak i sympatyczek prosi Zarząd.

WYWIADOWKA W GIMNAZJUM MĘSKIM

odbędzie się w środę 14. października, od godz. 12,30—1,30.

KOMISJA DLA REJESTRACJI SAMOCHODÓW urzędować będzie w Toruniu dn. 17. i 31 października.

JUTRZEJSZE ROZRYWKI.

odbędą się w następującym porządku: o godz. 1.30 „Grom“ — „Chojniczanka“, o godz. 3-ciej SMP. — „Sokół“.

CELEM OSTATECZNEGO USTALENIA SIEDZIBY OKRĘG. KASY CHORYCH

odbyło się tu onegdaj zebranie dyrektorów Kas Chorych i naczelnych lekarzy z Komisarzem Okr. Kas Chorych p. Wodeckim i przybyłym w tym celu specjalnie komisarzem rewizyjnym p. Marjanem Kochańskim. Także w Sępólnie i Tucholi odbyły się takie konferencje. — Ostateczne postanowienia poda my w swoim czasie.

PRZEPADŁ 28-LETNI SŁUŻĄCY.

W nocy z dnia 28 na 29 ub. m. między godziną 3 a 4 wyszedł w niewiadomym kierunku służący gospodarza Franciszka Sikorskiego w Bądzmierowicach, Franciszek Kłaman, urodzony 3. 7. 1904 w Bądzmierowicach, pow. chojnickiego. Rysopis: Wzrost 170 cm. włosy blond, oczy szare, nos zwyczajny, twarz pociągła, ubrany w mamszestrowe robocze ubranie. Ktoby wiedział o jego pobycie, niech doniesie gospodarzowi Franciszkowi Sikorskiemu w Bądzmierowicach pow. chojnickiego.

Z ZEBRANIA STRONNICTWA NARODOWEGO.

Zebrania zagalął prezes p. Majdański który oddał głos prezesowi Koła Akad. w Chojnicach p. Pytlakowi, który wygłosił referat o aktualnym dziś zagadnieniu mniejszości narodowych w Polsce. Referat był tak rzeczowo ujęty, że dyskusja nad nim całkiem wiodła. Następnie omawiano kwestję bezrobocia i uchwalono współpracować z Komitetem Parafjalnym. Po przyjęciu kilku nowych członków w wolnych głosach p. prezes odczytał odezwę Komitetu Wojewódzkiego. W odezwie tej Komitet Wojewódzki nawołuje poszczególne placówki Stronnictwa Narodowego do złożenia jakichś datków na rzecz wdowy po śp. Antonim Łosińskim, który zginął w czasie przedwyborczym. Wdowa ta pozostaje obecnie bez środków do życia, dlatego też Komitet Wojewódzki postanowił jej przyjść z doraźną pomocą, miejscową placówką wyasygnowała na ten cel 50 zł. Po wyczerpaniu porządku obrad prezes zamknął zebranie.

TLUMY NA CYGAŃSKIM POGRZEBIE.

Sensację nieładą wzbudził w Chojnicach pogrzeb cygański Augusta Franza. Już od godziny pierwszej za mostami kolejow. zgromadził się niezliczny tłum, żądny zobaczenia pogrzebu cygańskiego, który za czasów polskich w Chojnicach poraz pierwszy miał miejsce. W obozie cygańskim stała odkryta trumna, w której spoczywał przybrany w kwiaty Franz. Cyganie włożyli zmarłemu do trumny prócz kapelusza, łaskę, zapalniczkę i inne jeszcze przedmioty codziennego użytku, wierząc, że to wszystko zmarłemu przyda się na tamtym świecie. Wobec tego, że zmarły był wójtem na cały okręg, pogrzeb miał się odbyć z wielką pompą i w tym celu zamówiono orkiestrę zakładową. Po poświęceniu zwłok zamknięto trumnę przy rozpaczyliwym zawodzeniu, poczem kondukt pogrzebowy ruszył przy dźwiękach marsza żałobnego na cmentarz. Przy trumnie jęchało sześciu cyganów na koniach, pokrytych pstrokatemi chustami. Przyjazdy różnych wysokich urzędników i uroczystości nie mogły się poszczycić tak licznie zebraną publicznością. By utrzymać porządek zbrojono blisko wszystkie jednostki w służbie bezpieczeństwa. Chodnik od dworca aż do cmentarza obsławiony był publicznością. Mimo że bramę na cmentarz zamknięto, ta pod naporem olbrzymiej masy niewiast, otwiera się i tłum zaległ cmentarz. Żal po zmarłym wśród cyganów był wielki. Żona tegoż przy grobie zemdliała. Franz pozostawił po sobie żonę oraz 12 dzieci, z których kilkka jest jeszcze małoletnich. W ostatniej chwili nadeszły od cyganów zawiadomienia by odłożono pogrzeb do niedzieli, gdyż przybycie ich na pogrzeb do piątku było niemożliwe. Wobec tego że władze nie zezwoliły na pogrzeb w niedzielę masa cyganów na pogrzeb się spóźniła.

NA DZISIEJSZYM TARGU PŁACONO:

jajka 2.60—2.70 zł, masło 2.20—2.30 zł, płocki 30 gr. okonki 40—60 gr, karasie 40—60 gr, szczupaki 1—1.10 zł, węgorze 1.60—1.80 zł, skopowina 0.90—1.20 zł, wiewiórka 0.80—1.30 zł, cielęcina 0.70—1.10 zł, wiewiórka 0.75—1.10 zł, kury 3—4 zł, kurczęta 1.30—1.80 zł, gęsi 7 zł, kaczki 4—5 zł, indyki 5—8 zł, bite gęsi 90 gr funt, gołąbki 1.60—1.80 para, marchew 10 gr, kalarepa 15 gr, pietruszka 5 gr, sałata 10 gr, główka, kalafior 15—30 gr, brukiew 10 gr, dynie 30—60 gr, pomidory 35—50 gr, grzyby 10—20 gr, jabłka 20—40 gr, gruszki 25—50 gr, śliwki 40 gr, żyto 11.50 zł, pszenica 10.50 zł, owses 8.50 zł, kar tofle 2 zł, kapusta mendeł 1 zł, drzewo w szczapach 10—12 zł prosięta 24—30 zł.

PRZYMIJMY GŁODNE DZIECI!

Charytatywna akcja Żeńskiej Konferencji św. Wincentego a Paulo rażno kroczy naprzód. Apel do ludzi miłosiernego serca, jak przypuszczać należało nie minął bez echa; albowiem zgłoszenia gotowości udzielania biednym dzieciom dziennych obiadów i kolacji napływają w dalszym ciągu:

Mianowicie:

p. kupc. Bączkowska 1 dziecko obiad i kolację,
p. Engłowa, żona właśc. hot. 6 dzieci obiady,
p. dr. wa Lukowiczowa 1 dziecko obiad i kolację,
p. kupc. Schreiberowa 1 dziecko obiad i kolację.
Wszystkim Paniom, które dotąd do akcji naszej przyłączyły się zechciały za szlachetne a czynne zro zumienie niedoły biednej dziatwy składamy serdecz ne „Bóg zapłać“. Dalsze zgłoszenia skierować upra szamy do p. Sobierajczykowej, przewodn. Żeńskiej Konferencji św. Wincentego a Paulo.

Celem uniknięcia ewentl. nieporozumień, uprzej mie prosimy, aby łaskawe Panie z wydawaniem obia dów i kolacji rozpocząć raczyły 15 bm., do którego do terminu Żeńska Konferencja św. Wincentego a Paulo każdej z Pań nadesła nazwisko i adres przy dzielonego dziecka.

DYREKCJA SZKOŁY ROLNICZEJ

W PAWŁOWIE

koło Chojnic, poczta w miejscu, stacja kol. Raclawki, zawiadamia, że nowy rok szkolny rozpocznie się

Wiadomości meteorologiczne

Dziś po południu: Wzrastające zachmurzenie, zresztą sucho. **Niedziela:** Średnie, chwilami zimne wiatry zachodnie, pochmurno, chwilami pogodniej, na gór sucho, tylko bliżej morza deszcze, lekkie oziębienie. **Poniedziałek:** Pogodnie, przejściowo pochmurno, sucho.

dnia 3 listopada br. Nauka w szkole trwa przez dwie zimy po pięć miesięcy. Celem dokonania wpisu nale ży przedłożyć przy zgłoszeniu: 1) metrykę uro dzenia na dowód ukończenia 16 lat życia, 2) ostatnie świadectwo szkolne, 3) świadectwo moralności, 4) zaświadczenie ojca lub opiekuna, że kandydat wstę puje za ich wiedzą i że będą ponosić koszty związa ne z pobytem ucznia w szkole. Wpisowe wynosi 2 zł. czesne 40 zł płatne w całości przy wpisie lub w rat ach miesięcznych. Uczniowie niezamożni a wykazu jący dobre postępy w nauce mogą otrzymać stypen dia Wydziałów Powiatowych.

Uczniowie mogą dojeżdżać codziennie do szko ly koleją za biletami ulgowymi, względnie zamiesz kiwać w internacie szkolnym, gdzie za małą opła tami (około 25 zł miesięcznie) otrzymają mieszkanie i wyżywienie.

Wpisy przyjmuje się ustnie lub pisemnie do dn. 31 października. Z chwilą jednak zapisania się do statecznej liczby uczniów (w r. b. napływ zgłoszeń jest duży) wpisy będą wcześniej zamknięte.

Bliższych informacji udziela się na żądanie.

Gmach PZUPU. w Gdyni wyleciał w powietrze Kilkanaście osób zabitych i rannych — Przyczyną katastrofy eksplozja gazu świetlnego

Gdynia. W czwartek nad wieczorem około godz. 19 wydarzyła się w Gdyni wstrząsająca katastrofa, spowodowana wybuchem rezerwarów gazowych w kompleksie bloków mieszkalnych, wybudowanych ostatnio przez Poznański Zakład Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych przy ul. Świętojańskiej. Pod kreślić należy, że eksplozja gazu nastąpiła w kilka godzin po założeniu nowej instalacji w całym bloku.

Siła wybuchu była tak wielka, że wyleciało w powietrze całe skrzydło bloku, w którym mieściło się 14 mieszkań. Olbrzymia masa złomów drzewa, muru, i żelaza runęła w dół, grzebiąc kilkanaście osób, które znajdowały się w chwili eksplozji w mieszkaniach. Jednocześnie buchnęły ku niebu krwa we języki płomieni i cały gmach osnuła ciężka opo na rdzawego dymu. Wielki blok stanął w ogniu.

W innych częściach bloku, których wybuch oszczędził, zapanała panika. Mieszkańcy zaczęli wyłamywać okna i wyskakiwać na dół, na schodach potrącano się i tratowano wzajemnie. Przeraziłwy płacz dzieci mieszał się z okrzykami trwogi i rozpaczcy matek, które biegły ratować śpiące dzieci.

Po upływie kilkunastu minut na miejsce katastrofy znalazła się cała straż ogniowa z Gdyni i przy stąpiono do wyłączonej akcji ratunkowej. Do godziny 24-tej zdołano z pod gruzów wydobyć 8 osób rannych oraz 3 zabite. Na pomoc przybył również dzia ł marynarki w sile 150 ludzi. Pod zwalami mu ru znajdują się jeszcze zapewne 12 osób m. in. żo ny i córka inż. Berezowskiego oraz złożona z trzech osób rodzina pp. Pabisiewiczów z Warszawy.

Gdynia. W ciągu całej nocy trwały prace przy odkopywaniu pogrzebanych pod gruzami mieszkań ców 4-piętrowego domu. Z drugiej strony podpie rano stęplami ściany pozostałej części gmachu, któ re groziły zawaleniem się. Miejsce katastrofy przed stawia rumowisko murów, mebli i pościeli. W dal szym ciągu potwierdza się przekonanie, że katastro fa spowodowana była wybuchem gazu, z którym w fatalnym dniu dokonywano próby.

Gleba Płodów Rolnych w Poznaniu

Poznań, dnia 9. X. 1931 r.
Warunek: handel hurt. fr. st. załad. ładunki wagon. dostawa zaraz za 100 kg., w złotych

Zyto	22,00—22,50
Pszenica	19,50—20,50
Jęczmień przemysłowy	19,50—22,00
Jęczmień browarowy	24,00—25,00
Owies nowy	19,75—20,75
Mąka z. 65% w. work.	33,00—34,00
Mąka p. 65% w. work.	31,50—33,50
Otręby żytnie	12,75—12,75
Otręby pszenne	11,75—13,50
Otręby pszenne (grube)	12,75—13,75
Rzepak	29,00—30,00
Groch Victoria	21,00—24,00
Groch Folgera	23,00—25,00
Ziemniaki jadalne	2,80—3,00

RUCH W TOWARZYSTWACH

PILKARZE S. M. P. Jutro stawia się punktualnie na boisku: Belzerowski, Gierszewski, Lewiński, Joachimczyk I., Adamski, Kałduński, Miłoszyk, Joachimczyk II., Kiedrowicz, Bakoś, Zawadzkiński. Kapitan.

Okazuje się — jak twierdzą naoczni świadkowie — że gaz sycząc ułatwiał się już na kilka godzin przed katastrofą. Ponieważ do oświetlenia miał być użyty gaz ziemny, który jest prawie bezbarwny i bez zapachu, przechodnie i mieszkańcy mimo syku nie podejrzewali groźnego niebezpieczeństwa. Sędzia śledczy do spraw szczególnej wagi Karasiewicz bez przerwy zajęty jest badaniem sprawy i ustaleniem przyczyn wybuchu.

Dotychczas z pod gruzów wydobyto 10 trupów i 7 rannych — w tem 1 ciężko. Wszystkich rannych umieszczono w szpitalu miejskim. Z Gdańska przy byli tu korespondenci wszystkich tamtejszych pism.

Lista zwłok dotychczas wydobytych z gruzów zwalonego gmachu:

Babisiewicz Tadeusz, lat 33, technik budowlany Kom. Rządu.

Berezowska Irena, lat około 30, żona inż. Berezowskiego z Komisarjatu Rządu, Marja Berezowska matka inżyniera, oraz córeczka jego Władysława.

Lityńska Janina, lat około 55, teściowa inż. Łabudzia.

Łabudź Danuta, lat 2 i pół córeczka inż. Łab. Olgebrand Jureczek, pół roku, syn urzędnika Komisarjatu Rządu.

Drozdowski Jureczek, pół roku, syn urzędnika z „Gazoliny“.

Pozatem jest kilka osób zabitych których nazwisk nie zdołano dotąd ustalić.

Rannych wydobyto:

Witczak Zuzanna,

Berezowskiego, 10-letniego synka pana arch. Re

rezowskiego z Kom. Rządu,

Drozdowskiego Stanisława,

Drozdowską,

Donhall (kobietę)

Tarchalską, przybyłą w godzinę przed wybu

chem do p. Pawłowskich, oraz lżej rannego

Cybulskiego Zygmunta, który po opatrunku u

dał się do domu.

ROZKAZI TOWARZYSTWA POWSTAŃCÓW I WOJAKÓW IM. GEN. J. HALLERA w CHOJNICACH.

— Zbiórka w niedzielę dnia 11. bm. o godz. 13 na strzelniczy wojskiej celem brania udziału w strzelaniu i ćwiczeniach. Także odbędzie się strzelanie o nagrody.

Stawianictwo wszystkich druhow obowiązkowe ZA WOLNOŚĆ! KOMENDANT.

Zebranie Tow. Ludowego pod op. św. Antoniego odbędzie się w niedzielę dnia 11 października br. w lokalu Hotelu Centralnego o godz. 4 po połud. O liczny udział członków oraz sympatyków prosi

Zarząd.

Zebranie Sodalicji Marj. pp. nauczycielek Koła Wiewiórk odbędzie się w niedzielę dnia 11. 10. br. o godzinie 2-giej w plebanji, na które wszystkie pp. nauczycielki pow. Sępólnie zaprasza serdecznie

Zarząd.

„CHOJNICZANKA“. — W sobotę dnia 10 października 31 o godz. 8-mej wiecz. odbędzie się zebranie miesięczne w lokalu p. Koperskiego.

Zarząd.

KOŁO ZWIĄZKU INWALIDÓW WOJ. R. P. zebranie odbędzie się dnia 11. 10. 1931 r. o godz. 13-tej popoł. w lokalu p. Januszewskiego O liczny udział członków prosi

Zarząd.

P. P. rolnikom

pow. chojnickiego i powiatów sąsiednich podają uprzejmie do wiadomości, iż przejąłem przedstawicielstwo

maszyn rolniczych**F-y Bracia Ramme (Bydgoszcz)**

które po cenach korzystnych szybko dostarczam.

Centryfugi, narzędzia do wybierania kartofli, kultywatory sprężynowe i zębate „Ventyki”, brony, pługi, młóckarki i inne maszyny i narzędzia rolnicze, **pierwszorzędnego wykonania.**

Zamówienia przyjmuje każdego czasu

Dr. Hans Frhr. von Heldn

Chojnice, ul. Człuchowska nr. 20.

Skład papieru.

Kurs tańca w Chojnicach

w Hotelu Engla

Dla starszych pań i panów rozpoczyna się w **środe, dnia 14 bm.** wieczorem o godz. 8.30. Tango, Angiel. walec, Quiste - step, Ramba.

A. Różyńska,
nauczycielka

Przetarg przymusowy

W środe, dnia 14 października br. o godz. 1/2 1. ej w południe sprzedam w Dąbrowie u p. Lange'go najwięcej dającym za gotówkę:

15 mórg kartofli,
w czwartek, dnia 15. października br. o godz. 11.30 w Blumfeldzie u p. Lukowicza

1 powóz kryty,
300 ctr. kartofli,
w piątek, dnia 16. października br. o godz. 10.30 w Ubodze u p. Owsianego

1 fortepian,
1 aparat radiowy.
Egzekutor

Wydz. Powiatowego

Przetarg przymusowy

W sobotę, dnia 17. X. 31 r. o godz. 11.30 sprzedam w lokalu p. Jazdzewskiego Pl. Jerzego 5. najwięcej dającym za gotówkę:

2 obrazy, 300 ramek,
1 szafę do pieniędzy,
1 szafę do książek,
1 biurko.

Sikora
Egz. miejski.

Przetarg przymusowy

Dnia 17. X. br. o godz. 12-tej sprzedam w lokalu licyt. p. Jazdzewskiego Pl. Jerzego 5. najwięcej dającym za gotówkę:

14 kolder, 2 fuzje, 2 umywalki, 2 biurka, 1 wiórówkę, 500 szt. ramek, 1 bibliotekę, punecz, kawę Franka.

Trzebiatowski
egzek. miejski

Znaleziono portfel

z zawartością

do odebrania

Fa Juljusz Schrelber
Chojnice.

Baczność!

Trzewiki męskie zelówki 4 zł
" " obcasy 1,50zł.
" damskie zelówki 3zł
" " obcasy 1 zł.
wykonuje

Neumann
Ramy 19.

Mieszkanie

7 pokojowe

z przynależnościami od 1-go listopada lub później do wynajęcia przy ul. Warszawskiej 13 part. Bliższe wiad. udziela p. **Kunowski,** Hotel Polonia.

Pokój

umeblowany dla dwóch urzędników ewent. z całym utrzymaniem zaraz do wynajęcia. Gdzie wskaże eksp. Dz. Pom.

Ogłaszajcie

w poczytnym piśmie naszym

Żądajcie wszędzie

Włóczek Desurmont'a

Płacąc kilka groszy drożej za dobry towar

stokroć więcej oszczędzacie.

OSTRZEGAMY przed PODROBIONĄ lub MIESZANĄ WŁÓCZKĄ

o NIETRWAŁYM KOLORZE i NIEPEŁNEJ WADZE.

KINO NOWOŚCI

W sobotę dn. 10. i w niedzielę 11 bm.

o godz. 8.15 o godz. 6. i 8.15

Wielki Film Polski

według scenarjusza Anatola Sterna i Belmonta

Uwiedziona

Potęzna Tragedja Młodej Kobiety która w strasznym środowisku pędzi hańbiący żywot **białej niewolnicy.** (Prokurator oskarża własnego syna)

W rolach głównych:

Marja Malicka

Z. Sawan, K. Junosza - Sępowski, T. Olsza.

Tym oto sposobem Persil chroni bieliznę!

Persil w czasie jednorazowego krótkiego zagotowania wytworza miliony drobniuteńkich pęcherzyków. Przenikają one tkaninę i usuwają wszelki brud. Nadzwyczajna siła czyszcząca pęcherzyków Persilowych czyni zbytecznym wszelki wysiłek ręczny.

Persil to Persil

Albumy i pocztówki

z Chojnic i okolicy oraz pocztówki z Charzykowa

poleca

Księgarnia Dziennika Pomorskiego.

Chroni siebie i rodzinę od nędzy

Oszczędzaj i składaj ciężko zapracowany grosz do pupilarnie pewnej instytucji jaka jest

Miejska Komunalna Kasa Oszczędności Chojnice, Rynek A.

Znowu raz zakupicie po bardzo korzystnej cenie,

o ile zakupicie u mnie trykotaże i towary wełniane od 7-go października br., uskuteczniajcie zakupy swoje dla rodzin, by zaoszczędzić pieniądze na inne potrzeby. Pomimo niskich cen, towar pierwszorzędny, który każdemu zadowolenie sprawi.

Każdy niech się przekona o niskich cenach i jakości towarów jak: **spodni męskich 3,40 zł, swetry męskie 2,50 zł, koszule wiechrzne 8,- zł, kombinacje dziecięce 2,- zł, szlypfery 2,- zł, i t. d. i t. d.**

Ludwig Rasch

Chojnice